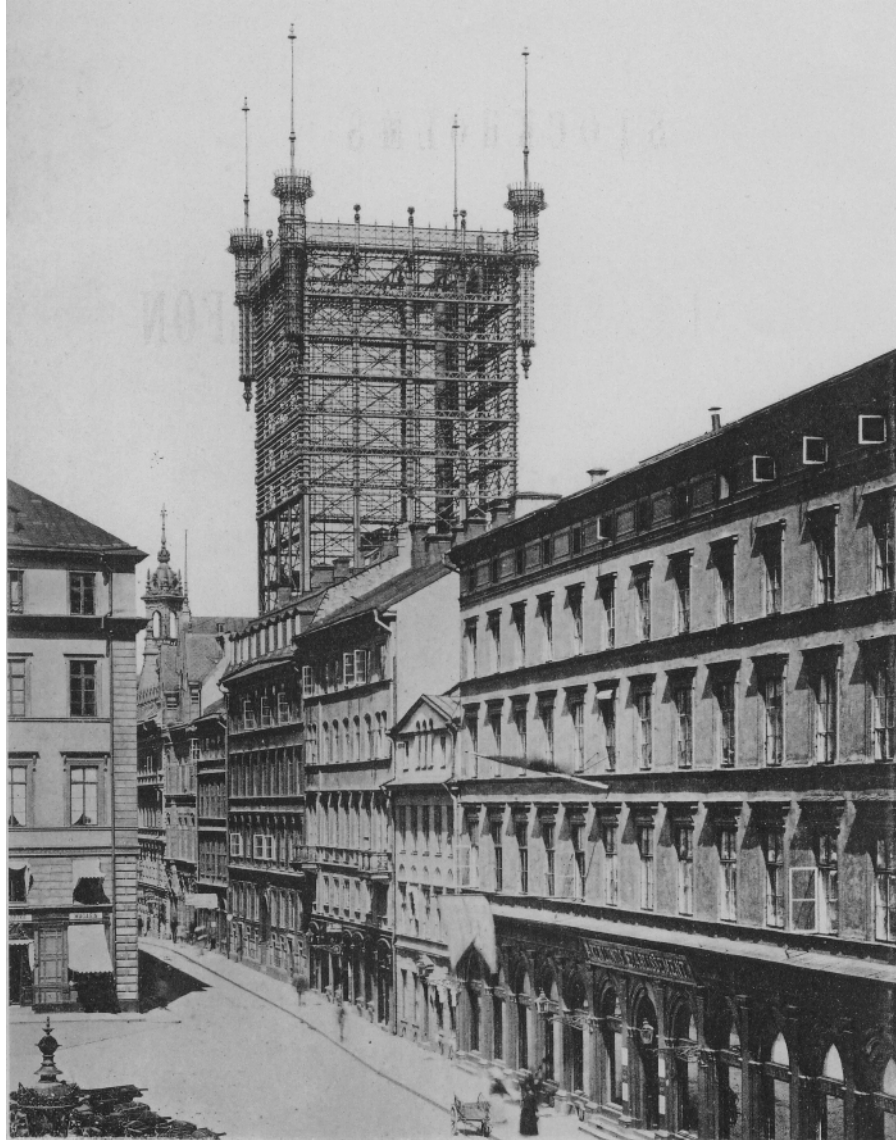

STOCKHOLMS
ALLMÄNSNA TELEFON-
AKTIEBOLAG.

1883 = 13 April = 1893

Telefontornet å hufvudstationen vid Malmaskilnadsgatan.

STOCKHOLMS

ALLMÄNNA TELEFON-

AKTIEBOLAG

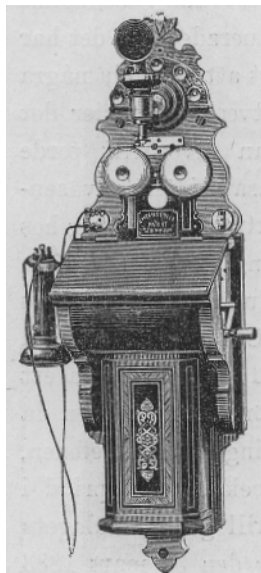
1883—13 APRIL—1893

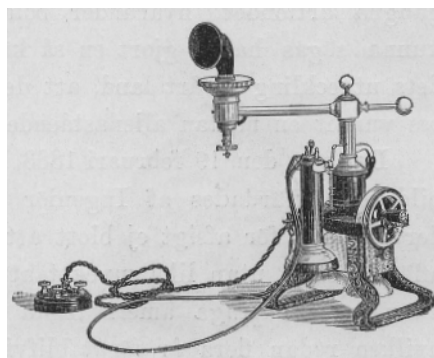
STOCKHOLM 1893

Den 13 april 1893 hade tio år förflutit, sedan Stockholms Allmänna Telefonaktiebolag konstituerades, och det har med anledning deraf ansetts lämpligt att meddela några hufvuddrag af bolagets verksamhet och utveckling under det gångna årtiondet, hvarunder bolaget utan öfverdrift torde kunna sägas hafva gjort en så kraftig insats i telefonväsendets utveckling i vårt land, att denna nyttiga uppfinning hos oss vunnit en nästan allenastående spridning.

Det var den 19 februari 1883, som inbjudning till bolagets bildande utfärdades af Ingeniör H. T. Cedergren, hvilken dervid hade för afsigt ej blott att grundlägga och drifva ett affärsföretag, utan lika mycket att låta fördelarne af den då ännu ganska unga amerikanska uppfinningen af telefonen, hvilken redan flera år förut blifvit både bekant och spridd i vårt land, komma den stora allmänheten till godo. Bolagets ändamål angafs därför i § 1 af sin under den 30 mars 1883 af Kongl. Maj:t fastställa bolagsordning vara: »att på så billiga villkor, som med bolagets säkra bestånd äro förenliga, anbringa och uppehålla telefonförbindelse inom Stockholm samt med andra orter.»

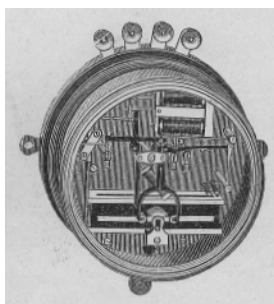
Väggapparat

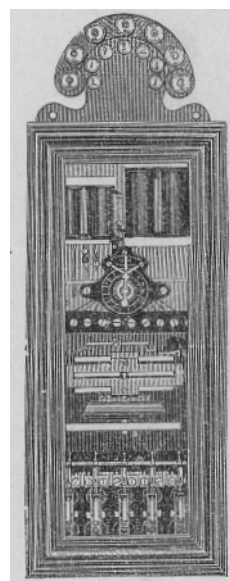
Bordsapparat

af första modell. (L.M. Ericssons patent).

Redan året efter det professor Graham Bell å verldsutställningen i Philadelphia (1876) för första gången låtit denna sin märkvärdiga uppfinning framträda för offentligheten, hade Ingeniör Cedergren mellan sin dåvarande affärslokal i huset n:o 31 Drottninggatan och sin bostad i huset n:o 84 vid samma gata upprättat den *första för praktiskt bruk afsedda telefonlednigen i Sverige*. År 1880 började Stockholms Belltelefonaktiebolag sin verksamhet härstädes, och det visade sig snart, att telefonen motsvarade ett allmänt behof, i det att densamma vann insteg å många hundrade ställen. Tvifvelsutan skulle den redan från början vunnit en ännu vidsträcktare utbredning, om ej abonnementspriset blifvit satt oskäligt högt, hvarför många, som väl

för 2 linier

för 5 linier

(H. T. Cedergrens och L. M. Ericssons patent).

1) Priserna voro: i staden inom broarne 160 kr., inom större delen af hufvudstaden 240 kr. och i utkanterna 280 kr.

hade behof deraf, dock icke ansågo sig hafva råd dertill. Ehuru många röster höjde sig mot det tilltänkta nya företaget och ansågo detsamma utförbart samt framhöll, att de flesta större affärsfirmor redan hade skaffat sig apparater i det förutvarande bolaget, vann den utfärdade inbjudningen ganska snart en för företagets grundläggning betryggande anslutning.

Äldre apparatsalen å Norrmalm
(vid oxtorget).

Det tillämpade bolaget skulle ej blott tillhandahålla sina abonnenter egna ledningar mot ett för hela staden uniformt pris, betydligt lägre än det förutvarande bolagets,² utan äfven genom användande af en af Ingeniör Cedergren och Herr L. M. Ericsson uppfunnen. automatisk vaxelapparat och en gemensam ledningstråd för 2 eller flera abonnenter erbjuda abonnement till ännu billigare pris. Vid den konstituerande bolagsstämman, hvilken såsom redan nämnts, egde rum den 13 april 1883, valdes till ledamöter i bolagets styrelse: Kommendören vid Kongl. Flottan F. Didron († 1886), Professorn vid Kongl. Tekniska Högskolan G. R. Dahlander, Professorn vid förenämnda Högskola M. Isæus († 1891), Riksbankens Ombudsman, v. Häradshöfding W. Montelius och inbjudaren Ingeniör Cedergren. Vid sitt första sammanträde, som egde rum samma dag, valde styrelsen till sin ordförande Kommendör Didron och till verkställande direktör Ingeniör Cedergren.

Det nybildade bolaget trädde enligt bolagsordningen i verksamhet d. 15 maj, sedan första inbetalningen å 300 aktier verkstälts. Aktieteckningen fortgick emellertid och vid midsommartiden voro redan öfver 600 aktier tecknade.

Till lokaler för blifvande stationer förhyrdes .lägenheter på trenne skilda ställen, nemligen å norr vid Oxtorget (n:o 27 Malmskilnadsgatan), i n:o 6 Svartmangatan för staden mellan broarne och i n:o 9 Urvädersgränd å söder.

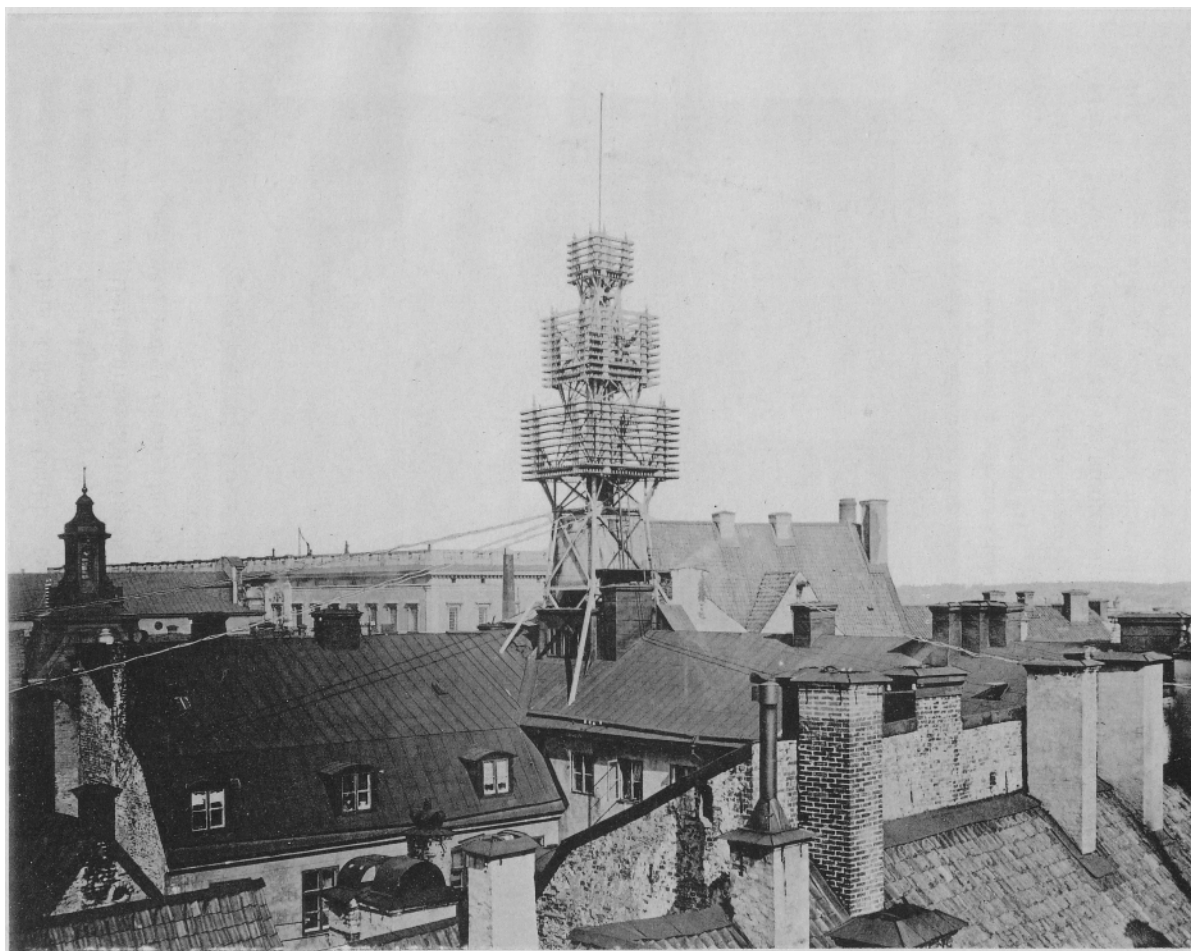
Abonnenter anmälde sig talrikt och arbetet för stationernas inredning och ledningsnätets uppsättning fortgick med stor raskhet, så att stationen å norr kunde öppnas den 31 okt. och den 1 december den å söder. Om bolaget skulle kunna nå sitt syftemål att tillhandahålla allmänheten telefon till billigt pris, var det oundgängligt att så godt som utan ersättning erhålla rätt att fästa ledningarna å hustaken. Bolaget har ock att med stor tacksamhet erkänna herrar husegares välvilliga tillmötesgående i detta hänseende. Vid årets slut voro 785 apparater i förbindelse med nätet, hvaribland förefunnos offentliga samtalsstationer, der allmänheten mot afgift³ i pr gång fick tillfälle att telefonera till abonnenterna. Dessutom hade begärts K. Telegrafstyrelsens medgifvande för bolagets abonnenter att komma i telefonisk förbindelse med de statsdepartement och embetsverk, åt hvilka K. Styrelsen låtit uppsätta telefon. Denna begäran bifölls och förbindelsen uppläts den 1 mars följande år.

Alltifrån början åsyftades att sätta hufvudstaden i telefonisk förbindelse med andra orter, och redan under första året beslöts därför att biträda *Södertelge* telefonförenings förslag om upprättande af telefonledning mellan de båda städerna.

Under påföljande år, 1884, erhöll. bolaget en storartad anslutning från allmänhetens sida, i det mer än halftannat tusental abonnenter derunder tillkom, en ökning, som först under bolagets tionde verksamhetsår öfverträffades. En följd af denna

2) För egen linie 100 K.r, hvilket pris dock på grund af ökade expeditionskostnader skulle höjas till 125 Kr., om abonnentantalet komme att öfverstiga 1.500.

3) 10 öre.

Telefontornet vid Svartmangatan

tillökning blef, att man redan nu fick gå i författning om lokalens utvidgning för norra stationen, en annan att flera ingenjörer måste anställas, än förut varit behöfligt. Derjemte blef det uppenbart, att den dittills använda metoden för förbindelsers verkställande mellan abonnenterna, hvilken vid bolagets bildande var den bästa, som fanns att tillgå, ej i längden kunde utan stora olägenheter bibehållas. Man måste därför se sig om efter en förbättrad metod i detta afseende, och det beslöts, att anställa försök med det då nyss uppfunna amerikanska s. k. multipelsystemet. För detta ändamål konstruerades af Fabrikör L. M. Ericsson i samråd med bolagets ingenjörer enligt antydning i en utländsk tidskrift till en början ett⁴ och derefter vid olika tidpunkter under året flera multipelbord. Försöken gäfvö ett tillfredsställande resultat; och då expeditionen skulle kunna verkställas med något större snabbhet, om alla abonnentlinierna inginge i en enda hufvudstation, inköptes för en summa af 125,000 kr. tomten n:o 30 Malmskilnadsgatan, der bolagets nuvarande hufvudstation sedermera uppfördes. För inhemtande af ytterligare kännedom om multipelsystemet beslöts derjemte att till England utsända en därför lämplig person.

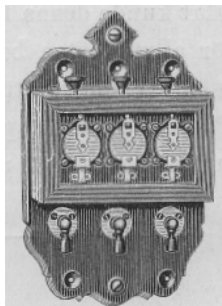
Alldenstund det genom abonnentantalets stora tillväxt blef nödvändigt att för fästandet af trådknippen uppföra allt större och större stativ, beslöt Styrelsen att på sådant sätt godtgöra egare af de hus, å hvilka större stativ uppsattes, att de berättigades erhålla rabatt å abonnentsafgiften för en apparat. Från den 1 maj 1884 infördes natt-tjänst uti stationerna i hufvudstaden, efter hvilken tid abonnenterna i Stockholm haft tillfälle att dygnet om använda sin telefonledning.

I landsorten utsträcktes bolagets telefonförbindelser under detta år allt mera. Med telefonföreningen i Gnesta kontraherades samtrafik och föreningen berättigades att i Vårdinge och Trosa inrätta samtalsstationer, der allmänheten finge meddela sig i bolagets nät. Derjemte underhandlades om upprättande af förbindelse med telefonföreningen i Upsala; och hos Kongl. Maj:t begärdestillåtelse att anlägga telefonledning till Vaxholm och å Rindön, hvartill nådigt tillstånd lemnades. Vid årets slut kunde denna förbindelse upplåtas till begagnande. För att för allmänheten bereda lättad tillgång till telefonisk förbindelse med sommarställen, bestämdes en lägre abonnementsafgift för sådana apparater å landsbygden, hvilka ej användes under mer än 6 månader om året.

Äfven året 1885 utmärktes af en rastlös verksamhet inom bolaget, om än de siffror, som för detta år kunna uppvisas såsom bevis på denna verksamhet, helt naturligt icke kunna vara så höga, som under den första tiden för bolagets verksamhet.

4) Detta bord uppsattes å stationen i staden mellan broarne den 31 maj 1884. Detta var det första multipeklbordet i Sverige och troligen i Europa

Alla mera betydande firmor och större affärsföretag hade numera skaffat sig det ena eller andra bolagets telefon eller bådaderas, och en viss tid behöfde, såsom lätt nog förstås, förflyta, innan behofvet af telefon gjorde sig gällande i ännu vidare kretsar. Vid slutet af året hade bolaget emellertid redan det ansevärdiga antalet af 3,164 abonnenter, och vår hufvudstad befanns då, hvad antalet telefoner beträffar, stå främst bland världens alla städer ej blott relativt till folkmängden, utan rent af absolut. Här finnos nemligen vid denna tidpunkt 4,978 apparater eller 232 apparater för hvarje 10,000-tal innevånare, medan *Berlin* samtidigt hade 4,248, *London* 4,193, *Paris* 4,054, *Rom* 2,054 och *Köpenhamn* 1,336 eller resp. 33, 9, 14, 08 och 49 apparater pr 10,000 innevånare. Att den fria konkurrensen, som utan något egentligt ingripande från statsmakterna i Sverige fått göra sig gällande på det telefoniska området, varit en af hufvudorsakerna till uppnåendet af ett så storartadt resultat, torde näppeligen kunna förnekas.

Anknytningsväxlar
för en anknytningsledning för två anknytningsledningar

En af bolaget hos Kongl. Maj:t framställd begäran att utefter allmänna landsvägen få bygga en telefonledning till Sigtuna öfver Rotebro och Märsta afslogs visserligen, men deremot beviljade Kongl. Maj:t bolagets ansökan om sådan rätt i fråga om ledningar från Sundbyberg till Svartsjölandet öfver Drottningholm samt från Tappström till Ekerön.

Med afseende å förbindelserna med landsorten må för öfrigt nämnas, att bolaget under detta år beslöt bygga ledning till *Upsala* för att sätta dervarande förenings ledamöter i förbindelse med Stockholm, hvilken förbindelse äfven innan årets slut kom till stånd. Likaledes påbörjades en förbindelselinie till *Enköpings* stad. Denna linie var *den första inom landet upprättade telefonlinie, som bygdes af koppartråd*. Linien öppnades påföljande år i februari. Bland andra platser i landsorten, som förbundos med nätet i hufvudstaden, må nämnas Dalarö, hvarest stationen var färdig på hösten.

Under eftersommaren detta år afreste verkställande direktören i sällskap med förtjenstfulle leverantör Herr L. M. Ericsson till Norra Amerika för att der inhemta kännedom om de nyaste förbättringarna med afseende å telefonväsendet i allmänhet och särskildt i fråga om multipelsystemet, hvilket, såsom förut nämnts, redan delvis var infördt å bolagets stationer och var bestämdt att uteslutande tillämpas vid inredandet af bolagets nya station å den inköpta tomten vid Malmskilnadsgatan.

Rörande verksamheten under 1886 gäller detsamma, som redan i allmänhet yttrats angående verksamheten under 1885, eller att bolaget raskt gick framåt i alla riktningar, oaktadt de statistiska data, som tälja arbetets resultat, vid ett första påseende ej förefalla så lysande, som de i verkligheten kunna sägas vara.

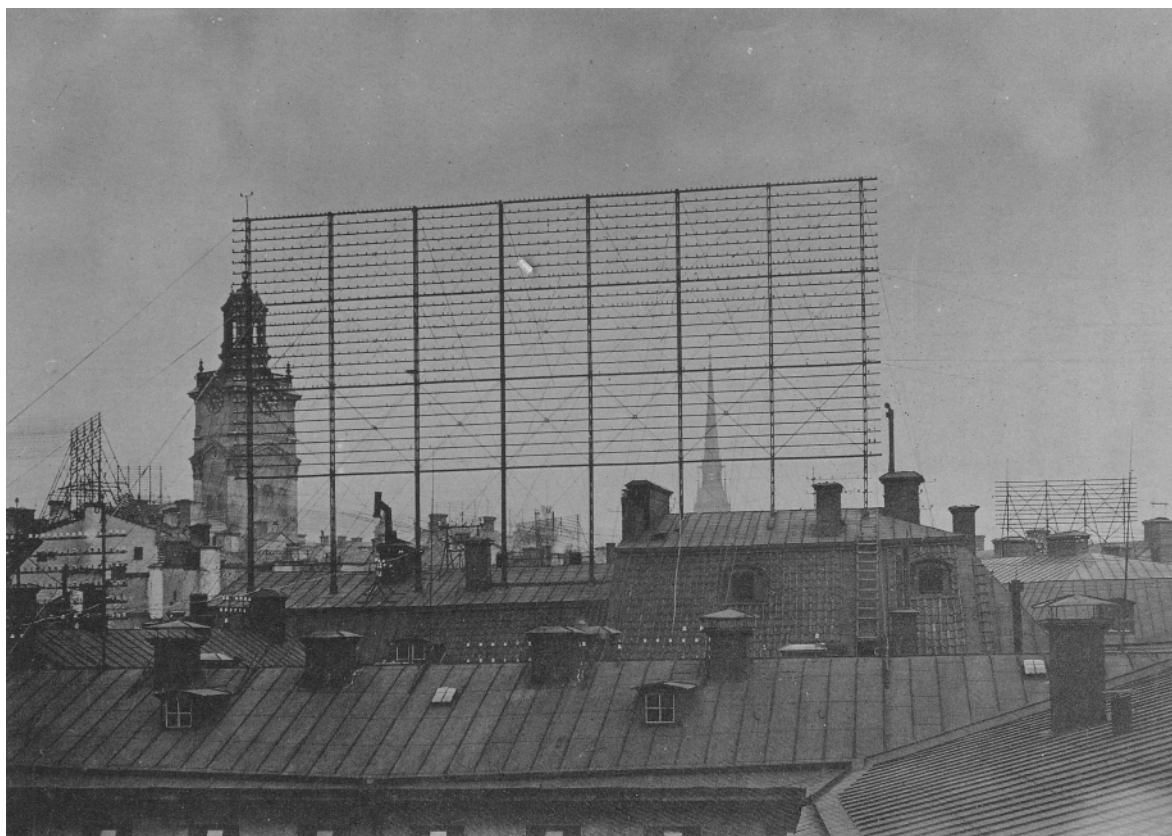
Under nu ifrågakvarande år ökades abonnentantalet emellertid med nära ett halft tusental, så att summan af abonnenter vid årets slut uppgick till 3,600.

Den från föregående år under bygnad varande hufvudstationen vid Malmskilnadsgatan närmade sig under detta år alltmer sin fullbordan och den 29 december kunde bolagets kontor och ingenjörskontor inflytta i därför anordnade lokaler i det nya huset.

Å detta hus var från början afsedt att uppföras ett cirka 80 meter öfver gatan högt torn af jern för uppbärandet af alla från den nya hufvudstationen utgående ledningstrådar; men då respektive myndigheter, som hade att meddela erforderlig tillåtelse till uppförandet af detta torn, lade vissa svårigheter i vägen derför, så att byggandet ej så snart, som för stationens fullbordan var nödvändigt, kunde företagas, beslöts att å huset uppföra allenast fyra stativ af liknande slag, som å andra platser i hufvudstaden, ehuru af större dimensioner. Då denna anordning emellertid lemnade åtskilligt öfrigt att önska i estetiskt afseende, beslöt bolaget tillmötesgå allmänhetens och pressens önsknings med afseende å orneringen af detta mindre, ännu befintliga torn. På grund deraf utfärdades inbjudning till pristäflan om den dekorativa bekröningen af detta telefontorn; och bolaget hade den tillfredsställelsen att enligt den tillsatta prisnämndens bestämmelse tilldela en af bolagets egna tjänstemän, J. Zetterstedt, första priset vid denna täflan. Sedan de ingifna förslagen blifvit i väsentlig grad omarbetade af arkitekten F. Eckert, utfördes bekröningen i enlighet med den af honom utförda ritningen.

Ytterligare ett par städer förbundos under detta år med bolagets nät, nemligen *Sigtuna* och *Nyköping*. Under detta år inrättade bolaget derjemte ett fristående nät i *Söderhamn*. Detta nät uppläts för begagnande under årets sista månad.

Bland för bolaget vigtiga tilldragelser under år 1886 är äfven att anteckna, slet bolaget hade sorgen att förlora ordföranden i sin styrelse, Kommendören Didron, som med döden afgick den 30 oktober, efter att med lifligt intresse och dugande kraft hafva gagnat bolaget allt ifrån dess bildande. För hugfästade af livad han till bolagets fromma verkat uppdrog styrelsen åt Hofintendenten E. Perseus att utföra hans porträtt i olja, och finnes denna bild uppsatt i styrelsens rum i bolagets hus. Herr

Telefonstativ. Myntgatan 4

Professer Dahlander öfvertog t. v. ordförandeskapet, och den ene suppleanten, Kapten A. L. Ahlsell, inträdde t. v. i styrelsen.

Under 1887 fullbordades den nyuppförda hufvudstationen vid Malmskilnadsgatan; och blef densamma i närvaro af H: M. Konungen den 12 juli öppnad för trafik. Med anledning af denna högtidlighet utgafs en särskild beskrifning af den sålunda upplåtna stationen och hela den bygnad, hvori den är inrymd.

Till denna station infördes alla ledningar från de norra stadsdelarna samt ifrån staden inom broarne, hvarför dervarande station indrogs. Man hade hoppats att i denna station äfven kunna direkt indraga ledningarna från södermalm, men allt för stora svårigheter i fråga om ledningstrådarnes framdragande öfver hustaken uppreste sig mot förverkligande af denna förhoppning. I sammanhang med den nya hufvudstationens upplåtelse för trafik måste föreskrifvas, att vid anrop till stationen för erhållande af samtal alltid skulle angifvas den begärda abonnentens nummer och ej allenast hans namn. Det stora antalet af abonnenter gjorde det nemligen omöjligt att af telefonisterna fordra, det de skulle kunna i minnet behålla hvarje enskild abonnents nummer.

Vid bolagsstämman detta år invaldes Generallöjtnanten G. R. Abelin i bolagets styrelse, hvarefter styrelsen enhälligt utsåg honom till. sin ordförande.

Under nu omförmälda år; hade bolaget den minsta tillökningen i sitt abonnentantal, hvilket alltsedan dess ånyo befunnit sig i ett sådant stigande, att något dylikt hvarken varit att förutse eller ens vänta. Vid ifrågavarande års slut utgjorde antalet abonnenter i bolagets Stockholmsnät 4,015 eller 415 mer än året förut. Under årets lopp öfverenskoms om samtrafik med telefonföreningen i *Norrtelge*, hvilken stad sålunda från början af påföljande år kom i telefonisk förbindelse med hufvudstaden. Förarbeten vidtogos äfven för att sätta Norrköping i sådan förbindelse.

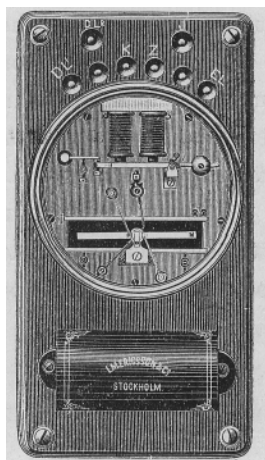
Bland tekniska förbättringar, som bolaget under året vidtog, må nämnas att en dubbeltrådig kopparledning uppsattes till Södertelge för vinnande af nödig kännedom om sådana ledningars företräden.

Under detta år väcktes på bolagsstämman fråga om samtrafik mellan Bellbolagets och Allmänna bolagets telefontät. Detta af den telefonerande allmänheten med stor otålighet emotsedda önskemål erfordrade emellertid en grundlig utredning genom utsedda förtroendemän, samt långvariga underhandlingar och jemkningar i de från båda sidor uppställda förslagen till villkor för samtrafikens anordnande, hvarför denna frågas lösning ej ernåddes förrän under följande år, och den 1 januari 1889 kom denna samtrafik till stånd.

Den 24 februari 1887 hade till begagnande upplåtits en på telegrafstolparne upplagd dubbeltrådig telefonledning mellan Paris och Bruxelles; och hade denna på ett otvetydigt sätt ådagalagt, att med användande af dubbeltrådiga ledningar telefonering kunde med framgång ega rum äfven mellan aflägsna platser. Med afseende härpå, och sedan anbud till bolaget gjorts om öfvertagande af ett telefontät i Göteborg med dess omnejd, anhöll bolaget den 4 februari 1888 hos regeringen om rätt att utefter allmänna landsvägarne uppsätta telefonledningar från Stockholm till Göteborg, Malmö och Sundsvall mot

skyldighet för bolaget att efter fem år mot lösen afstå samma anläggningar till staten. Sedan dock Kongl. Telegrafstyrelsen i inforordadt utlåtande den 17 februari afstyrkt denna framställning, blef den emellertid af Kongl. Maj:t afslagen. Måhända var likväl bolagets ifrågavarande ansökning en bidragande orsak dertill, att Kongl. Telegrafstyrelsen i mars till Kongl. Maj:t aflät förslag om upprättande för Kongl. Telegrafverkets räkning af telefonförbindelse mellan Stockholm och Göteborg, en åtgärd hvilken utgör uppslaget till anläggande af de storartade interurbana ledningar, hvilka Kongl. Telegrafverket från den tiden med all kraft begynt anlägga och hvilka redan förena flertalet af landets betydligare städer. Bolagets ofvanberörda ansökan om koncession till längre interurbana telefonledningar har således måhända, om än på indirekt sätt, främjat bolagets önskemål att vara hufvudstadens telefonerande allmänhet till gagn.

Uppnåddes ej afsigten att tråda i telefonisk förbindelse med förenämnde mera aflägsna städer, så äro likväl att under året omnämna tvenne närmare hufvudstaden belägna landsortsstäder, som kommo i förbindelse med bolagets härvarande nät, nemligen *Mariefred* och *Vesterås*. Den senare ledningen, liksom en ny under följande år utförd kopparlinie till Upsala, samt ledningar till bolagets abonnenter i Vesterås⁵ gjordes dubbeltrådiga, för att man skulle kunna erhålla en fullständigare ljudöfverföring än hvad med enkeltrådiga visat sig möjligt, och infördes för att kunna sammanbinda dessa dubbeltrådiga förbindelselinier med de enkeltrådiga lokalnäten en af verkställande direktören uppfunnen transformator jemte en af ett bolagets biträde, F. O. Sjöström, konstruerad signalöfverföringsapparat, hvartill bolaget sedermera inköpte den uttagna patenträttigheten.

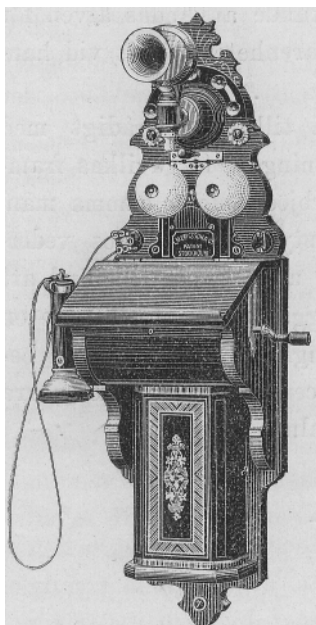
Signalöfverföringsapparat
(F. O. Sjöströms patent)
i förening med Bennets
transformator.

Utom det förut omnämnda Söderhamnsnätet kom bolaget under året i besittning af ännu ett fristående nät, nemligen det i *Jönköping* upprättade enskilda telefont nätet, som tillträdtes den 1 augusti.

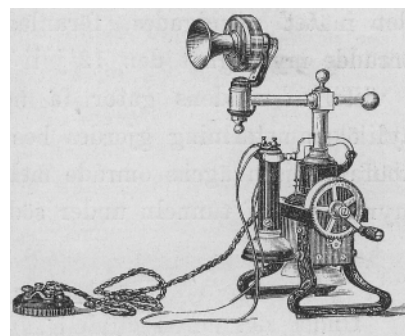
Tillväxten i abonnentantalet började under detta år ånyo att ökas och utgjorde en summa af 541, så att hela antalet abonnenter vid årets slut belöpte sig till 4,556.

Under det derpå följande året, 1889, utsträcktes bolagets verksamhet än ytterligare. I början af året kom nemligen ännu en stad, *Norrköping*, dit bolaget bygt en ny 180 km. lång dubbeltrådig kopparlinie, den längsta af bolaget utförda telefonledning, i förbindelse med hufvudstaden, och blef genom denna linies öppnande, den 18 febr., möjlighet beredd för samtrafik ej mindre mellan bolagets nät och telefonbolagets i Norrköping, än äfven med telefontnäten i *Söderköping*, Åby, Ö. Husby och Norsholm. Dylik samtrafik anordnades äfven mellan bolagets Söderhamnsnät och telefonföreningen i *Hudiksvall*. Bolagets nät i Helsingland utvidgades derjemte under detta år genom inköp af en linje från Bollnäs öfver Arbrå till Jerfsö med lokalnät i Arbrå och Undersvik.

Tillökningen i bolagets abonnentantal i hufvudstadsnätet visade sig under detta år ånyo

Väggapparat
med kolkornsmikrofon.
(L. M. Ericssons patent).

Bordsapparat

5) Dessa abonnentledningar, hvilka utfördes under senare delen af 1888, voro de första i riket som gjordes dubbeltrådiga

hafva fortgått i stigande progression, så att abonnentsiffran 5,000 under året öfverskreds och hela tillökningen belöpte sig till 630, hvadan hela abonnentantalet vid årets slut utgjorde 5,186. För att bereda en större allmänhet tillgång till telefon började bolaget från och med detta år mot årsavgift af allenast 50 kr. tillhandahålla telefoner med ledningar genom flerliniers, automatiska vaxlar.

För att öka telefonens värde för abonnenterna förband sig bolaget äfven att fr. o. m. detta år utan någon som helst kostnad förmedla afsändande och mottagande af telegram.

I fråga om materielens förbättring må nämnas, att kolkornsmikrofoner nu började införas, hvarjemte de vaxelbord, som för det växande abonnentantalets skull under året måste anskaffas, så anordnades, att de kunde användas äfven för dubbeltrådiga ledningar, hvartill erfarenheten gifvit vid handen, att man borde öfvergå.

Utsigten till nätets ombyggnad till dubbeltrådigt med derigenom fördubbladt antal luftledning, för hvilkas framdragande allt större svårigheter erbjödo sig i samma mån, som nätet utvidgades, föranledde styrelsen att hos vederbörande myndighet den 12 juli 1889 anhålla om tillstånd att i vissa af stadens gator få nedlägga kablar, hvarjemte en dylik framställning gjordes hos Kongl. Jernvägsstyrelsen beträffande jernvägens område mellan centralstationen och norra mynningen af tunneln under södermalm.

Genom kontrakt af den 17 maj 1890 mellan Kongl. Telegrafstyrelsen och bolaget tillförsäkrades bolagets abonnenter rätt till samtrafik med rikstelefonens lokalnät i hufvudstaden mot en öfverföringsavgift af tio öre pr samtal, hvarjemte de af bolagets abonnenter, som erhållit återgångsledning, berättigades till samtal å rikstelefonens interurbana ledningar, äfven ledes mot en öfverföringsavgift af tio öre utöfver den avgift rikstelefonens egna abonnenter för sådana samtal hafva att erlägga. Likaledes berättigades rikstelefonens abonnenter att mot enahanda avgift samtala i bolagets nät. Detta kontrakt är gällande intill ett år efter uppsägning, hvilken uppsägning dock ej får ske förr än efter tio år. Samtrafiken kom till stånd den 1 juli samma år.

Under afvaktan på utgången af bolagets ansökningar om erhållande af rättighet att å förut omnämnda platser få nedlägga kablar, lät bolaget under år 1890 tillverka en kabeltrumma af cement enligt en af verkställande direktören gjord konstruktion och med särskilda anordningar för de enskilda cementblockens kvarhållande i sitt läge, en konstruktion, som sedermera med en ringa förändring kommit till användning i rikstelefonens underjordiska nät i hufvudstaden⁶.

På styrelsens uppmaning gjorde verkställande direktören under året en resa till England för att närmare studera anordnandet och användningen af kablar.

Bolagets förut omnämnda ansökan i denna fråga till Kongl. Jernvägsstyrelsen blef under detta år besvarad med ett afslag, och Stockholms stads myndigheter framsköt slutpröfningen af bolagets ansökan än ytterligare, så att ärendet först under 1891 slutligen afgjordes.

Under 1890 kom bolaget genom köp i besittning af det i Mariefred befintliga telefonnätet och anordnade dubbeltrådig ledning till denna stad. Likaledes träffades aftal om öfvertagande af *Strengnäs* telefonförenings nät, som under nästföljande år kom i förbindelse med hufvudstaden.

De första delar af bolagets hufvudstadsnät, som, motsvarande tidens och de nya förhållandenas kraf, fingo dubbeltrådiga abonnentlinier, voro näten å Lidingön och vid Djurholm, hvarom beslut af styrelsen fattades vid utgången af nu ifrågavarande år, och sattes beslutet i verkställighet under det nästpåföljande året⁷.

På bolagets bekostnad företog en af dess ingenjörer, C. Hallen, på eftersommaren 1890 en studieresa till Nordamerika för att der inhemta de nyaste rön och uppfinningarna på telefoniens område, hvilka kunde komma till användning i bolagets nät och på dess stationer.

Styrelsen måste nemligen vara betänkt på och vidtaga åtgärder för utvidgning af bolagets centralstationer, enär abonnentantalet fortfarande var stadigt i rask stigning. Ökningen inom hufvudstadsnätet utgjorde sålunda under detta år 700, och vid årets utgång hade abonnentsiffran närmast sig det sju tusentalets slut (5,905).

Styrelsen undergick under år 1890 ett par förändringar. Dess medlem Professor Isaeus afgick med döden den 24 maj 1890. I stället för förste suppleanten, Kapten A. L. Ahlsell, som förklarade sig förhindrad att i styrelsens arbeten deltaga, inkallades i styrelsen den andre suppleanten, Maskiningeniören V. L. Klemming. Sedan Professor Dahlander af Kongl. Maj:t blifvit utnämnd till föreståndare för Kongl. Tekniska Högskolan, afgick äfven han vid årets slut ur styrelsen. Bolagets styrelse uttryckte i en till Professor Dahlander aflåten skrifvelse sin tacksamhet för den osparda möda och framstående skicklighet, hvarmed han egnat sig åt bolaget.

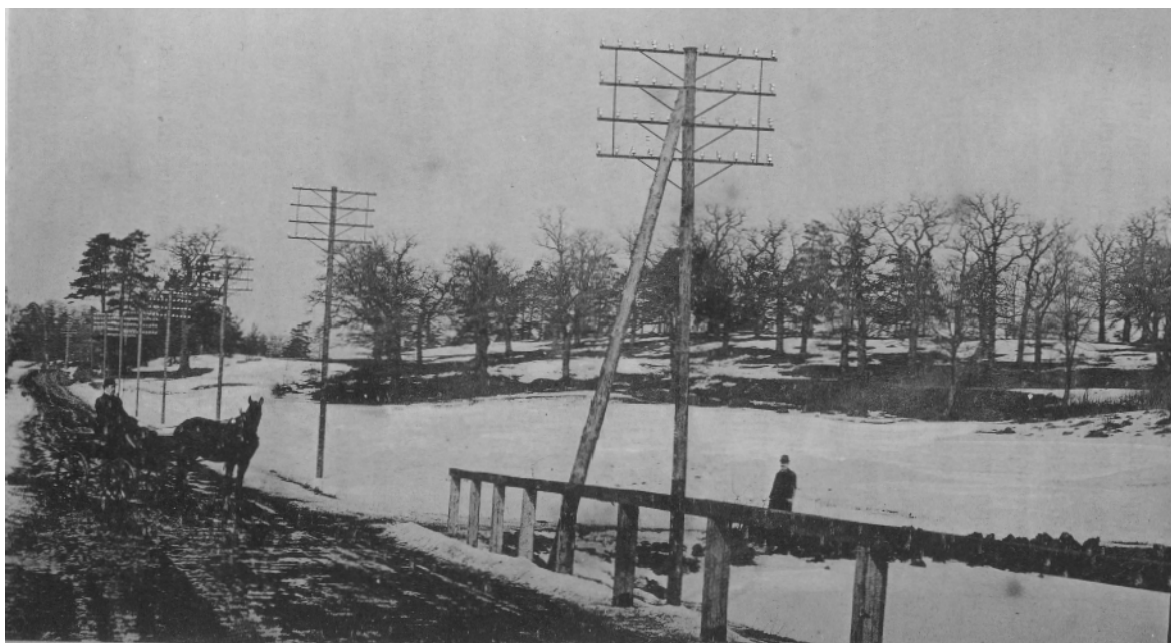
Redan i november månad 1888 hade Kongl. Telegrafstyrelsen hos Konungens Befallningshafvande i Stockholms, Upsala och Vesterås län gjort anmälan, att bolaget, enligt Kongl. Styrelsens uppfattning, vid byggandet af sin linje till Vesterås öfverträdde stadgandena i kongl. kungörelsen den 20 april 1883 angående förbud att utan vederbörligt tillstånd framdraga telefonlinier å visst slags mark, med anledning hvaraf bolagets styrelse under derpå följande december månad till de trenne länsstyrelserna ingaf förklaringar, i hvilka bolaget häfdade sin uppfattning, att det ej vid sina anläggningar på något sätt öfverträdde sin skyldighet att efterkomma gällande lag. Behandlingen af detta ärende fortgick under år 1889, alldenstund bolagets styrelse ej ansåg sig kunna åtnöjas med länsstyrelsernas resolutioner i frågan, att vissa delar af ledningarna borde undanflyttas, helst dessa resolutioner afveko från den åsigt en af länsstyrelserna, Konungens Befallningshafvande i

6) De enskilda cementblocken, som voro 1 m. långa, hade 45 hål för kablarnes indragning och förenades med fyra längs hela trumman gående, i hörnen instuckna, sammanhängande jernstänger.

7) Redan år 1889 begynte bolaget till dubbeltrådigt ombygga sitt nät i Jönköping, som i följd deraf blef den första stad i riket, hvilken erhöi hela sitt telefonnät dubbeltrådigt.

Stockholms län, förut angifvit i ett annat bolaget rörande ärende angående 1883 års kungörelse. Bolaget anförde därför underdåniga besvär öfver förenämnda resolutioner, hvarjemte styrelsen, för den händelse Kongl. Maj:t skulle anse Vesteråslinien i något afseende uppförd i strid mot lag, hos Kongl. Maj:t anhöll om tillstånd för liniens gvarstående utan förändring. Ej heller under detta år hann ärendet slutbehandlas, utan fortsattes dermed under följande år. I början af 1890 biföll Kongl. Maj:t bolagets anhållan om bibehållandet af Vesterråslinien, dock endast för tiden till den 1 juli s. å. och mot vilkor, att Kongl. Telegrafverket derefter skulle få inköpa densamma. Då styrelsen ej ansåg en sådan försäljning vid denna tidpunkt vara för bolagets abonnenter fördelaktig, och då den del af Vesteråslinien, som befann sig mellan Stockholm och Barkarby, redan, för svårigheternas undanrödjande, blifvit ombygd på sådant sätt, att den ej ens efter den tolkning länsstyrelserna senast lemnat af 1883 års kungörelse stred mot densamma, beslöt styrelsen att enligt samma grunder ombygga ännu en del af linien, nemligen mellan Barkarby och Enköping, och på samma gång göra den dubbeltrådig. Med anledning häraf anmälde bolaget för Kongl. Telegrafstyrelsen detta sitt beslut, samt att bolaget ej vore villigt att till Kongl. Telegrafverket försälja sin Vesteråslinie.

Vid slutet af året inleddes underhandlingar mellan Kongl. Telegrafstyrelsen och bolaget angående koncession för bolaget att utan hinder af föreskrifterna af kongl. kungörelsen den 20 april 1883 idka telefonverksamhet inom Stockholm med omnejd, hvaremot bolaget skulle afstå från anläggningar utom denna trakt. I enlighet med dessa grunder träffades den 13 februari 1891 mellan Kongl. Telegrafverket och bolaget ett sedermera den 1 påföljande maj af Kongl. Maj:t gilladt aftal, enligt hvilket bolaget för en tid af femtio år erhållit koncession angående telefonanläggningar till platser belägna inom 70 km. från Stockholms storg, hvaremot bolaget till Kongl. Telegrafverket försälde ej allenast de delar af sitt Stockholmsnät, hvilka lågo utom det koncessionerade området, utan äfven de bolaget tillhöriga näten i Jönköping och Helsingland, omfattande: det förra 230 och det senare 460 abonnenter. Genom denna öfverenskommelse inskränktes väl bolagets verksamhetssfer, men bolaget vann deremot förmånen att utan hinder af vexlande tolkningar af 1883 års kungörelse kunna koncentrera sin verksamhet till ett område omfattande hela den trakt invid Stockholm, till hvilken lämpligen lärer kunna ifrågakomma att från Stockholm anordna telefonförbindelse utan särskild samtalsafgift.

Landslinie (vid Experimentalfältet) för 20 dubbelledningar

Ett steg framåt i riktning mot telefonens förallmänligande togs under ifrågavarande år, i det bolaget beslöt att göra ett försök att införa abonnemang mot erläggande af 10 kr. årsafgift samt 10 öre för hvarje samtal från apparaten. Då detta slags abonnemang helt naturligt ej kan bereda bolaget någon inkomst, om ens skydda för direkt förlust, ansågs ej rådligt att till en början införa detsamma i mer än en af de kretsar, hvori hufvudstaden från denna synpunkt blifvit indelad, nemligen i den s. k. Vasastaden. För kontrollering af antalet samtal, som från en sådan apparat begäras, har L. M. Ericsson konstruerat en automatisk räkneapparat. Då det skulle blifva alltför kostsam att direkt till hufvudstationen å norr indraga ledningarna till dessa 10-kronors-apparater, inrättades för desamma en särskild mindre station i Vasastaden; och bygger för dem ett särskildt dubbeltrådigt nät, som genom åtskilliga förbindelseledningar står i kommunikation med de tre hufvudstationerna. Genom detta slags separattät är afsedt att göra de vanliga abonnemangen mera värderika, alldestund tillfälle att samtala med sådana personer, som i annat fall ej skulle anskaffa telefon, derigenom beredes; och således torde bolaget deraf kunna hafva att påräkna indirekt fördel.

På grund af den förut omnämnda öfverenskommelsen mellan Kongl. Telegrafverket och bolaget angående samtrafik mellan rikstelefonens och bolagets nät hade endast de af bolagets abonnenter, som erhållit återgångsledning åt sig anordnad, blifvit berättigade till samtal å statens interurbana linier. Med anledning deraf måste styrelsen vara betänkt på att förr eller

senare låta ombygga hela nätet efter dubbeltrådssystemet. Oaktadt de oerhörda svårigheter af teknisk art, som uppreste sig mot ett så vidtomfattande arbete, samt de särdeles betydande kostnaderna därför, lät styrelsen ej afskräcka sig från att redan nu gripa verket an. Så beslöts i främsta rummet, att alla landsledningarna skulle byggas dubbeltrådiga, enär den störande induktionen synnerligast gör sig gällande på långa ledningar. Vidare beslöts att snarast möjligt till dubbeltrådigt ombygga äfven nätet i Stockholm, hvilket antogs kunna i hufvudsak fullbordas före utgången af 1893.

Vid slutet af år 1890 hade mellan Bellbolaget och Allmänna bolaget träffats öfverenskommelse angående fri samtrafik mellan hvarterdera bolagets landsortsabonnenter och det andra bolagets hela nät, och under år 1891 träffades med Bellbolaget aftal om inköp först af landsledningarna och sedermera, vid slutet af året, af större delen af nämnda bolags stadsnät. Bellbolaget beslöt sig nemligen att, mot vilkor af fri samtrafik med Allmänna bolagets nät, inskränka sin verksamhet till blott den del af hufvudstaden, som benämnes Östermalm, kvarest det sedermera inrättat ett för privatbostäder afsedt lokalnät.

Då Allmänna bolagets verksamhet blifvit begränsad till förut omnämnda koncessionsområde af 70 km. radie från Stockholm, ansåg styrelsen lämpligt att inom detta område söka få öfvertaga så stor del af der utförd telefondrift som möjligt, hvarför beslut fattades att inköpa sådana inom koncessionsområdet befintliga telefontorn, hvilkas egare kunde önska försälja desamma. Under året inköptes sålunda Vermdö nätet och underhandlingar öppnades angående inköp af flera andra telefontorn. Då för bolaget antagliga öfverenskommelser emellertid ej kunde träffas angående inköp af telefontornen i Upsala, Norrtelge och Gnesta, hvilka deremot såldes till Kongl. Telegrafverket, lät bolaget å dessa platser anlägga egna nya lokalnät.

Telefontornet i Upsala

Vidhållande sin förut ingifna ansökan om tillstånd att, i vissa, uppgifna gator få nedlägga kablar ingaf styrelsen under detta års sommar till hufvudstadens myndigheter ännu en ansökan om erhållande af dylikt tillstånd beträffande åtskilliga andra gator. Stadsfullmäktige beviljade äfven bolaget den sålunda sökta rätten, men fogade dervid sådana vilkor, att styrelsen ansåg ogörligt att begagna sig af den gifna tillåtelsen.

Vid årets bolagsstämma invaldes i styrelsen Maskininspektören Klemming samt Professorn vid Kongl. Vetenskapsakademien C. B. Hasselberg.

Abonnentsiffran ökades under året med ett antal af 786 och utgjorde vid årets slut 6,691.